

KINNITAN:

-Nimi-
-Ettevõte-
-Amet-

.....

.....

SISSEJUHATAV TÖÖOHUTUSJUHEND

Töötaja sissejuhatava juhendamise viib läbi tööandja kinnitatud juhendi alusel enne töötaja tööle asumist töökeskkonnaspetsialist.

Sissejuhatav juhendamine registreeritakse töötaja tööohutusosalase koolituse kaardil.

1. Töökeskkonna korraldus

- Tööohutusalane tegevus on reglementeeritud Eesti Vabariigi töötervishoiu- ja tööohutuseadusega. Peamisteks õigusaktideks on töötervishoiu- ja tööohutuse seadus ja selle lisad, teised töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad seadused, normatiivaktid, eeskirjad ja lepingud.
- Töö- ja tööohutusalaste õigusaktide järgimise kontrollimine on Eesti Vabariigi Tööinspektsiooni pädevuses.

Töökeskkonnastruktuur:

- **Töökeskkonnaspetsialist** on töökeskkonna alal pädev insener või muu töökeskkonnaõpetust saanud spetsialist, keda tööandja on volitanud täitma töötervishoiu- ja tööohutusalaseid ülesandeid.

Töökeskkonnaspetsialisti ülesanneteks on:

- tunda töötervishoidu ja tööohutust reguleerivaid õigusakte ja ettevõtte töötingimusi, neid jälgida ja kontrollida ning võtta tarvitusele abinõud töökeskkonna ohutegurite mõju vähendamiseks.

- peatada ajutiselt töö ohtlikus tööloigis või keelata ohtliku töövahendi kasutamise, kui on tekkinud otsene oht töötaja elule või tervisele ja kui ohtu ei ole võimalik muul viisil kõrvaldada.

- teha koostööd ohutu töökeskkonna loomiseks ning töötajate töövõime säilitamiseks töötajatega ning töökeskkonnavoliniku, töökeskkonnanõukogu ja töötervishoiuteenuse osutajaga.

- **Töökeskkonnavolinik** valitakse töökollektiivi poolt. Töökeskkonnavolinik valitakse igasse osakonda, kus on vähemalt 10 töötajat.

Töökeskkonnavoliniku kohustusteks on:

- regulaarselt jälgida tööohutuseeskirjade ja juhendite täitmist nii tööandja kui ka töötajate poolt;
- jälgida, et töökohas oleksid rakendatud töötervishoiu ja tööohutuse abinõud ning et töötajad oleksid varustatud töökorras isikukaitsevahenditega;
- osaleda oma tööloigis toimunud tööõnnetuse ja kutsehaigestumise uurimisel;
- teatada ohuolukorrast või töökeskkonnas avastatud puudusest viivitamata töötajatele ja tööandjale või tema esindajale ning nõuda tööandjalt puuduse kõrvaldamist võimalikult lühikese aja jooksul;
- tunda töötajatele kohustuslikke juhendeid ja õigusakte;
- jälgida, et töötajad saaksid töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas vajalikud teadmised, juhendamise ja väljaõppe.

- **Töökeskkonnanõukogu** on tööandja ja töötajate esindajate koostöökogu, kus lahendatakse ettevõtte töötervishoiu ja tööohutusega seotud küsimusi.

Töökeskkonnanõukogu ülesanneteks on:

- analüüsida korrapäraselt ettevõtte töötingimusi, registreerida tekkivad probleemid ja teha tööandjale ettepanekuid nende lahendamiseks ning jälgida vastuvõetud otsuste täitmist;

- osaleda ettevõtte tervishoiu ja tööohutuse arenduskava ning ettevõtte rekonstrueerimise, remondi, tehnoloogiliste uuenduste ja muude plaanide koostamisel;
- tutvuda ettevõtte töökeskkonna sisekontrolli tulemustega ning vajaduse korral teha ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks;
- analüüsida tööõnnetusi ning kutsehaigestumisi ja muid tööga seotud haigestumisi ning jälgida, et tööandja rakendab abinõusid nende ennetamiseks;
- aidata luua naistöötajatele ning alaealistele, pensionäridele ja puudega töötajatele sobivad töötingimused ja töökorralduse.

Esmaabiandja:

- tööandja määratud töötaja, kes vastutab esmaabivahendite korrashoiu eest;
- on läbinud 16 - tunnise väljaõppekursuse;

Töökeskkonnastruktuur ja koosseisu info on kõikidele töötajatele nähtavale kohale paigutatud [ettevõtte](#) infotahvliile.

2. Tööandja põhikohustused

Tööandja, töökeskkonnaspetsialisti ja struktuuriüksuse juhataja põhikohustuseks on juhendada oma töös järgmiselt:

- tagada töö korraldamisel ohutud ja tervislikud töötingimused vastavalt tööohutusalastrateegia õigusaktidele, nende puudumisel aga võtma tarvitusele meetmed ohutuse tagamiseks, tagama tööohutusalastrateegia õigusaktide kättesaadavuse;
- selgitada töötajale tema töö võimalikke ohtusid ja kahjulikke mõjusid, korraldada tööohutusalastrateegia teadmiste kontrolli ja vajadusel täiendõpet;
- anda töötajale ettenähtud kaitserõivad, -jalatsid ja muud isikukaitsevahendid;
- mitte rakendada töötajat töödel, mille tegemiseks ta pole välja õpetatud;
- nõuda töötajailt tööohutusalastrateegia õigusaktide täitmist;
- korraldada töö selliselt, et hoida ära tööõnnetusi ja tervisekahjustusi;
- korraldada tervishoiuteenuste osutamist ja kanda sellega seotud kulud;
- kindlustada esmaabivahendite olemasolu töökohtadel ja ruum, kus vajadusel saab anda esmaabi ja hoida kannatanut arstiabi saabumiseni;
- paigutada nähtavatele kohtadele juhendmaterjalid esmaabi andmise viisidest (plakatid, brožüürid jm näitlikud materjalid);
- määrata isik, kes vastutab esmaabivahendite korrashoiu eest.
- selgitada töötajale, kuidas toimida tööõnnetuse korral, milliseid abivahendeid sel puhul kasutada, kust neid on võimalik saada ning kelle poole ja kuhu pöörduda esmaabi saamiseks;
- tagada tööõnnetuse või töötaja haigestumise puhul esmaabivahendite kättesaadavus, esmaabi andmine kohapeal selleks koolitatud töötaja poolt, operatiivne sidevõimalus ettevõtteväliste teenistustega (ühne number 112) ja vigastatu või haigestunu toimetamine kas tervishoiuasutusse või koju (vastavalt arsti korraldusele).

3. Töötaja kohustused

Töötaja kohustusteks on:

- täita ettevõttes kehtestatud tööohutusnõudeid;
- täita tööülesandeid õigeaegselt ja kvaliteetselt, tegema kokkulepitud tööd;
- täita tööandja, tema esindaja ja tööohutuse järelevalvet teostavate isikute seaduslikke korraldusi;
- jälgida tööandja kehtestatud töö- ja puhkeaja korraldust;
- kasutada õnnetuste ja tervisekahjustuste vältimiseks isikukaitsevahendeid;

- käia meditsiinilisel läbivaatusel vastavalt **ettevõtte** töötajate tervisekontrolli korrale;
- täita tööohutuse nõudeid, mis on ette nähtud vastavalt tööohutuse, toiduhügieeni ja tuleohutuse alal;
- kasutada ettenähtud isikukaitsevahendeid ning hoida neid töökorras;
- tagada vastavalt väljaõppele ja tööandja antud juhistele, et tema töö ei ohustaks tema enda ega teiste elu ja tervist ega saastaks keskkonda;
- hoida ettevõtte vara ja vahendeid ning töökoha korras ja puhtana;
- õnnetusjuhtumi või selle tekkimise ohu korral, tööõnnetusest või tööülesande täitmist takistavast tervisehäirest teatada kohe oma otsesele juhile või tema ajutisele asendajale;
- töötajal on keelatud töötada alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotroopse aine olulise mõju all.

Ohutusnõuete rikkumise korral kannab töötaja vastust töötajate distsiplinaarvastutuse seaduse alusel.

4. Põhilised ohtlikud töömõjurid ja töövigastuste põhjused

Kukkuvad esemed

- Töötajate kaitmiseks kukkuvate esemete eest peab kasutusele võtma ühiskaitsevahendid. Vajaduse korral rajatakse kaetud käiguteed või keelustatakse pääs ohualale.
- Materjalid ja seadmed peavad olema ladustatud või paigaldatud selliselt, et oleks välistatud nende varisemine või allakukkumine.

Töötamine redelil

- Redelid peavad olema üldjuhul tööstuslikud või valmistatud ehitusinseneri või konstruktori projekti kohaselt.
- Redelid peavad olema piisava tugevusega ja neid tuleb korrapäraselt hooldada.
- Redeleid tohib kasutada ainult otstarbekohaselt.
- Pinnas, kuhu redel paigutatakse, peab olema tasandatud.

Kõrgusest kukkumise oht

- Kukkumise vältimiseks paigaldatud kaitsepiirdel peab olema vähemalt ühe meetri kõrgusel paiknev käsipuu, jalapiire ja nende vahel 0,5 m kõrgusel asetsev vahepiire. Vahepiiret võib asendada ka otstarbekohaste plaatide või võrkudega. Kaitsepiirded tuleb paigaldada selliste töölavade või käiguteede vabadele külgedele, kus kukkumiskõrgus on vähemalt 2 m. Töökohal peavad olema kaitsepiirded, kui kukkumiskõrgus on vähemalt 2 m.

Lõmastamise oht

- Keelatud on töötada või liikuda piirestamata või katmata liikuvate masinaosade vahetus läheduses.
- Kõrvaldada töökohalt kukkuvad esemed.
- Vältida liiga kitsast töötamistsooni.

Komistamise oht

- Treppidest tõusmisel ja laskumisel hoida kinni trepi käsipuudest.
- Koridoridest ja töökohtadest kõrvaldada lahtised esemed komistamisohu vältimiseks.
- Vältida põrandal esinevaid tasapinnaerinevusi.
- Tagada piisav valgustus tasapinnaerinevuste ületamisel.

Libisemise oht

- Tagada põrandate puhtus.
- Vältida töötamist rasvastel ja märgadel põrandatel.

Venitus- ja seljavigastuse oht

- Järgida raskuste käsitsi teisaldamisel lubatud piirnorme.
- Säilitada raskuste käsitsi teisaldamisel õige kehaasend.
- Jälgida, et käsitsi raskuste teisaldamisel pind ei oleks ebatasane ja libe.

Löögi- tõukevigastuse oht

- Liikuvate masinaosade juures töötada ettevaatlikult.
- Vältida kukkuvaid esemeid.
- Kontrollida riiulite stabiilsust (kinnitust).
- Väljaulatuvatest esemetest möödumisel vahekaikudes olla ettevaatlik.
- Kasutada õigeid töövahendeid.
- Kontrollida virnastamise korralikkust.
- Kontrollida virnastuskastide tervust.
- Paigutada kaubad riiulitele kättesaadavalt.

Lõikevigastuse oht

- Teravate töövahenditega töötades olla ettevaatlik.
- Teravate nurkadega või servadega kaupade puhul olla ettevaatlik.

Õnnetuste ärahoidmise põhimeetodid ja tehnilised vahendid on:

- õigeaegne, igakülgne töökeskkonnaalane juhendamine (sissejuhatav, esmane töökohal ja vajadusel täiendjuhendamine);
- õigete töövõtete kasutamine;
- kaitseseadmete täiustamine;
- väljaõppe korraldamine;
- isikukaitsevahendite kasutamine.

5. Töövahendite ohutuse üldnõuded

Töövahendi ohutul kasutamisel lähtuda seadme tööohutusjuhendist.

- Keelatud on kasutada töövahendeid ja materjale, mis ei vasta kehtivatele tööohutusnormidele.

Töövahendeid tuleb:

- Varustada kaitsevahendite, piirete ja tähistega nii, et nende läheduses töötavad inimesed ei oleks ohustatud.
- Kontrollida, kasutada ja hoida töövahendeid vastavalt kehtestatud eeskirjadele.
- Vältida seadmete käivitamine, kui see võib töötajat ohustada.

Juhtimis-, kontroll- ja hoiatusseadised

- Töövahendi käivitamise, seiskamise ja hoiatusseadised peavad olema hästi nähtavad, asjakohaselt märgistatud ning nende funktsioonid arusaadavad ja üheselt mõistetavad.
- Töövahendi käivitamine ja seiskamine peab üldjuhul paiknema väljaspool ohuala. Selle sihipärane või ettekatsetamatu kasutamine ei tohi põhjustada lisaohu.
- Kasutaja peab enne töövahendi käivitamist veenduma, et keegi ei viibi ohualas.
- Töövahendi juhtimissüsteem (käivitamine, seiskamine, hoiatusseadised) peab olema ohutu.

Ohutust tagavad seadised

- Töövahendi liikuva osaga ohtliku kokkupuute vältimiseks tuleb paigaldada kaitsepiire või – seadis, mis takistab juurdepääsu ohualale.

- Töövahendi liikuvate osade inertsist tingitud ohtude vältimiseks tuleb töövahendile vajaduse korral paigaldada hädapidur.
- Kasutajal on keelatud omavoliliselt lahti ühendada, muuta või teisaldada töövahendi ohutust tagavaid seadiseid.

Töövahendi kasutamine

- Töövahendit võib kasutada ainult selle töö tegemiseks ja nendes tingimustes, milleks see on ettenähtud. Töövahendi ettenähtust erinevates tingimustes kasutamisel peab tööandja rakendama täiendavaid ohutusabinõusid.
- Töövahendi asend ja paigaldusviis, vahekaugused liikumatute ja liikuvate osade vahel, energiavarustus ning ainete või detailide etteandmise, kasutamise ja eemaldamise viis peavad tagama kasutaja ning teiste isikute ohutuse.
- Kasutajale tuleb tagada ohutu juurdepääs ja viibimine kõikidel töövahendi kasutamisega seotud aladel, mis on vajalikud tootmiseks, seadistamiseks ja hooldustöödeks.

Töövahendi kontrollimine

- Tagada, et enne töövahendi kasutuselevõttu viiakse töökohale paigaldatud või seal kokkupandud töövahendi korrasoleku ja paigalduse õigsuse kontroll.
- Töövahendi perioodiline kontroll või teimimine viiakse läbi vastavalt valmistaja antud või õigusaktidega kehtestatud nõuetele.
- Töövahendi plaaniväline kontroll või teimimine viiakse läbi pärast töövahendiga toimunud avariid, tööõnnetust, pikaajalist seisakut või töövahendi ümberehitust.

Töövahendi kontrolli ja teimimise tulemused registreeritakse ning neid säilitatakse järgmiselt:

- vahendi kasutuselevõtmisel tehtud ning plaanivälise kontrolli või teimimise tulemused ja nende alusel tehtud otsused – töövahendi kasutusea lõpuni;
- eelmise perioodilise kontrolli ja teimimise tulemused – vähemalt kolm kuud pärast järgmist perioodilist kontrolli või teimimist ja tulemuste registreerimist.

Tõsteseadmete kasutamine

- Liikuva või teisaldatava tõsteseadme kasutamisel peab olema tagatud selle püsivus, arvestades toetuspinna profiili.
- Töötaja ei tohi asuda rippuva lasti all, kui see ei ole hädavajalik tööülesande sooritamiseks.
- Lasti teisaldamine üle kaitsevarjete töökoha, kus viibivad töötajad, on keelatud. Kui tööprotsessis ei ole võimalik nimetatud nõuet täita, tuleb kavandada ja rakendada muid töötajate ohutust tagavaid abinõusid.

Üldnõuded energijaotusinstallatsioonidele

- Töö lõpetamisel tuleb töökoha elektriseadmed vooluvõrgust välja lülitada. See nõue ei puuduta tööde tehnoloogianõuete järgi ööpäev läbi töötavaid elektriseadmeid.

6. Töötervishoid

- Töötervishoiu tähtsamaks nõudeks on:
 - puhtus ja kord nii töö- kui ka sanitaarruumides;
 - tuuletõmbuse vältimine ruumides (töökohal);
 - külmal aastaajal mitte väljuda ruumist kerges riietuses;
 - perioodiline arstlik läbivaatus.

Olmeruumid

- Tööandja vastutab, et kõik olmeruumid on töökohal kasutusvalmis, neid hoitakse korras ja koristatakse regulaarselt.
- Töötajatele, kes kannavad tööriietust, on ettenähtud riietusruumid. Ruumid on varustatud istmete ja lukustatavate riidekappidega, mis võimaldavad tööriideid tänavariietest ja isiklikest asjadest eraldi hoida. Riietusruumid on eraldi naistele ja meestele.
- Märgade või niiskete riiete ja jalanõude kuivatamiseks kasutatakse riietusruume.
- Pesemiskohad asetsevad riietusruumide vahetus läheduses. Meestele ja naistele on eraldi pesemiskohad.
- Meestele ja naistele on olemas eraldi käimlad töökohal.
- Olmeruumide sisetemperatuur on vähemalt +18 °C.
- Töökohal töötavatele töötajatele võimaldatakse nõuetele vastav kvaliteetne joogivesi ja ühekordsed või pestavad jooginõud.
- Töötajatel on võimalus einestada ja puhata puhkeruumis. Puhkeruumis on laud ja seljatoega toolid.

Istumistöö korraldamine:

- Töökoht kujundada selliselt, et ei tekiks vajadust olla ettekummardunud või pöörduvad sundasendis.
- Koormus selgroole oleks viidud minimaalseks ja selgroo õige asend hoitakse ainult vähese lihaspinge varal.
- Jalaasendite vaba vahetamine ei oleks takistatud.
- Jalad oleksid tugevasti põrandale toetatud.
- Töötamiskohale juurdepääs oleks vaba takistustest.
- Töötool vastaks järgmistele nõuetele:
 - Istekõrgus peab olema kergesti reguleeritav ja kohandatav vahemikus, mis on kasutajale tööülesande lahendamiseks sobiv.
 - Seljatoe kõrgus ja kaldenurk peavad olema reguleeritavad.
 - Toetuspunktid peavad tagama tooli püsikindluse.
 - Polster peab olema pehme.
 - Isteplaadi esiserv peab olema allapoole käänatud või ümar.

Seisutöö korraldamine:

- Töökoht kujundada selliselt, et ei tekiks vajadust olla ettekummardunud või pöörduvad sundasendis.
- Töötamiseks ei oleks käed pidevalt tõstetud või õlad kõrgendatud.
- Tööd saaks teha mõlemale jalale toetudes.
- Töötamiskohal oleks piisavalt ruumi liikumise jaoks.
- Põrand ei oleks libe, konarlik ega külm.
- Seismiskohal oleks põrand kaetud kummist või plastist matiga või puitrestiga.
- Kestva seisemisega töötamiskohtadel tuleb töötasandi kõrgus seada sobivaks vastavalt töötaja pikkusele ja töö iseloomule.

7. Üldnõuded töökeskkonnale

- Töökeskkond tuleb sisustada selliselt, et töötamine oleks ohutu ning ei kahjustaks töötaja või teiste isikute tervist ja keskkonda.
- Erinevad tööd ja tööoperatsioonid tuleb ajastada ja järjestada selliselt, et nende koosmõju oleks ohutu.

- Töökeskkonna kahjulikud ja ohtlikud mõjurid ei tohi ületada kehtivaid normatiive. Erandjuhtudel, kui töö iseloom normidele vastavust ei võimalda, tuleb kasutada isikukaitsevahendeid.
- Töötaja peab töötamise kohale pääsema ohutult.

Evakuatsioonipääsud ja –teed

- Evakuatsioonipääsud ja nende juurde viivad teed peavad olema vabad igasugustest takistustest ja võimaldama otse väljapääsu ohutule alale.
- Ohu korral peab töötajatel olema võimalik lahkuda kõikidelt töötamiskohtadelt kiirest ja ohutult.

Ventilatsioon

- Vastavalt kasutatavatele töömeetoditele ja füüsilisele koormusele tuleb töötajale tagada küllaldane värske õhu juurdevool töötamiskohtades;
- Tuleb vältida töötajate tervist kahjustavate tõmbetuulte tekkimist;
- Igasugune sade või mustus, mis võib sissehingamisel ohustada töötaja tervist, tuleb viivitamatult eemaldada.

Valgustus

Hügieeniliseks saab lugeda valgustust, mis tagab püsivalt ühtlase valguse, küllaldase valguse, ei pimesta otseselt ega kaudselt, ei tekita tugevaid varje.

Puuduliku loomuliku valgustuse korral tuleb kasutada kunstlikku valgustust.

Nii loomuliku kui ka kunstliku valgustuse normid töökohal peavad vastama kehtivatele sanitaarnormidele.

8. Tööõnnetusest teatamine

- Igast tööõnnetusest ja võimalikust tööõnnetuse ohust peab kannatanu või pealtnägija viivitamatult teatama otsesele juhile või tema ajutisele asendajale. Kannatanul ja pealtnägijatel tuleb kirjutada seletuskiri töökeskkonaspetsialistile, milles peab sisalduma õnnetuse toimumise:
 - kuupäev;
 - kellaeg;
 - töötaja nimi kellega õnnetus juhtus;
 - õnnetuse kirjeldus;
- Otsene juht või tema ajutine asendaja on kohustatud:
 - kiiresti tagama kannatanule esmaabi ja vajaduse korral tema toimetamise raviasutusse;
 - säilitama töötamiskohta ja seadmed tööõnnetuse uurimise alguseni samas seisukorras, nagu nad olid tööõnnetuse momendil (kui see ei ohusta läheduses viibijaid ega põhjusta avariiohtu);
 - informeerima juhtumist töökeskkonaspetsialisti.
- Tööandja on kohustatud 10 ööpäeva jooksul selgitama kõik tööõnnetuse või kutsehaiguse asjaolud.
- Uurimistoimingutes osaleb töökeskkonnavolinik.
- Tööõnnetuse või kutsehaiguse korral, mis põhjustas kannatanu töövõime kaotuse või tema kergemale tööle üleviimise vajaduse vähemalt üheks tööpäevaks, peab tööandja koostama sellekohase raporti. Raport koostatakse 3 eksemplaris, millest 1 väljastab tööandja kohalikule Tööinspeksioonile, 1 jääb tööandjale ja 1 kannatanule.